

ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ЯК БАЗИС ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток промисловості України супроводжується трансформаційними процесами, в рамках яких важливу роль відіграє постійне підвищення конкурентоспроможності підприємств, ефективна діяльність яких є основою формування конкурентноздатності національної економіки та держави в цілому. Основою підвищення конкурентоспроможності безсумнівно є постійне впровадження інноваційних рішень та технологій, які сприятимуть реконструкції систем виробництва, створенню продукції, що буде відповідати запитам споживачів на світовому ринку. З прискоренням науково-технічного прогресу, який сприяє розвитку інноваційної системи та здатен зменшити вплив діяльності промислових підприємств на навколишнє середовище виникли проблеми в екосистемі, що потребують негайного вирішення. Промислові підприємства, зокрема галузі машинобудування (технологічні процеси характеризуються доволі високими показниками споживання матеріальних та енергетичних ресурсів. В структурі викидів забруднюючих речовин області значна частка забруднення припадає на викиди вуглецю оксиду (33%), метану (23%), діоксид та інші сполуки сірки (22%) та речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (12%) [1].), в яких система управління інноваціями не пристосована до екологічних вимог сталого розвитку економіки, потребують переорієнтації інноваційної діяльності, яка частіше за все носить деструктивний характер для навколишнього середовища, на координування екологічної та інноваційної складової. Джерелом екологічного ризику є соціотехногенні чинники. Впровадження нових технологій, використання нових технологічних систем створює екологічне навантаження на навколишнє середовище та призводить до дисбалансу у екосистемі. Екологічні інновації є основою для забезпечення сталого розвитку підприємствам машинобудування. Вперше, концепція еко-інновацій зустрічається в роботі С. Fussler та Р. James [2]. Під еко-інноваціями вони розуміли процеси і продукти, які сприяють сталому розвитку. Згодом, Р. James зазначає, що еко-інновація – «це нові товари та послуги, які надають споживачеві і бізнесу доходи, суттєво зменшуючи при цьому вплив на довкілля». На нашу думку, еко-інновація для промислового підприємства – це новий товар або технологічний процес, який є конкурентоспроможним на світовому ринку та є екологічно безпечним для навколишнього середовища.

Отже, ми вважаємо, поступовий перехід до концепції еко-інновацій необхідний, але досить складний, бо вимагає найвищого рівня розвитку інноваційного потенціалу на підприємстві, та законодавчої та фінансової підтримки на регіональному та національному рівнях. Неможливо говорити про створення еко-інновацій на промислових підприємствах України, які характеризуються досить низьким рівнем інноваційної активності. Ми вважаємо, що еколого орієнтований інноваційний процес на промисловому підприємстві (машинобудівному) – це система, що сприяє створенню інноваційного продукту з урахуванням екологічного фактору та направлена на задоволення потреб споживача, сприяє гармонізації екосистеми та є основою для забезпечення сталого розвитку.

Основою розвитку інноваційної системи машинобудівних підприємств на засадах екологоорієнтованого фактору є створення стратегічного напрямку, а саме впровадження стратегії сталого розвитку підприємства та переформування інноваційно-маркетингового потенціалу з урахуванням екологічного фактора. Ще на етапі розробки інновацій повинен враховуватися фактор екологічної безпеки. На даному етапі важливою є реалізація маркетингового потенціалу, а саме в дослідженні рівня незадоволення екологічно орієнтованої потреби, виявлення фактичних можливостей підприємства в задоволенні споживачів в екологічно орієнтованій потребі. Виключення в процесі здійснення виробничої діяльності екологічного фактору призводить як наслідок, до деструктивних процесів в екології країни.

Однією з найважливіших переваг є визнання громадськості, так як чистота навколишнього середовища є головною умовою якості життя людини на суспільства в цілому. Продаж продукції, що відповідає параметрам екологічної безпеки в значній мірі залежить від думки громадськості, таким чином підкреслення машинобудівним підприємством унікальності та якості виробленої продукції сформує позитивний імідж як у суспільства, так і у підприємств – покупця продукції.

Урахування фактору екологічної безпеки промисловими підприємствами є необхідним, так як наслідком буде процес оновлення устаткування, включення параметрів екологічності при розробці інноваційної продукції, відстеження процесу екологізації на всіх етапах технологічного циклу виробництва, що створить підґрунтя для забезпечення сталого розвитку економічної діяльності підприємства та для випуску продукції, що буде конкурентоспроможною на зарубіжних ринках.

Отже, переорієнтація інноваційної політики машинобудівного підприємства на концепція впровадження еко-інновацій є основою підвищення ефективності діяльності, забезпечення конкурентоспроможності та сприяє вирішенню еколого-економічних проблем сталого розвитку України. Але процес переходу підприємства повинен бути послідовно спланований: від створення стратегії інноваційно-екологічного розвитку підприємства до створення екологічної корпоративної культури.

1. Довкілля Донеччини: статистичний збірник за 2008 р. – Д.: Головне управління статистики у Донецькій області, 2009. – 172 с.
2. Маркетинг. Менеджмент інновацій: [Монографія] / За ред. С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «ТД «Папірус», 2010. – 624с.
3. Бистряков І.К. Методологічні передумови екологізації інноваційного розвитку / Проблеми управління інноваційним підприємництвом екологічного спрямування: монографія за ред. О.В. Прокопенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – С. 18-39